מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להבין מדוע נדרשים כללים מוסכמים בקבוצה או בחברה
- לתרגל הבחנה בין כלל הוגן לכלל לא הוגן
- לנתח דילמות ולזהות פתרון באמצעות כלל מוסכם
- לתרגל תהליך של בניית הסכמה קבוצתית סביב כללים

גרסת חנ"מ – פחות פריטים, עד 3 אפשרויות בחירה, בנק מילים, גופן מוגדל ושורות כתיבה רחבות. מומלץ להקריא את ההוראות בקול ולעבוד חלק אחר חלק, בלי הגבלת זמן.

חלק א' – פרק 1 • משחק בלי חוקים: מה מרגישים כשאין כללים – הבנה בסיסית

1. ב – קשה לדעת מה מותר ומה אסור
2. א – כדי שהמשחק יהיה הוגן לכולם

חלק ב' – פרק 1 • משחק בלי חוקים: מה מרגישים כשאין כללים – יישום

1. בלבול
2. הוגן

חלק ג' – פרק 1 • משחק בלי חוקים: מה מרגישים כשאין כללים – יישום והתאמה

1. 1 – ד (לא יודעים מה מותר ומה אסור)
2. 2 – א (מרגישים שמשהו לא בסדר במשחק)
3. 3 – ב (מרגישים שהחוקים משתנים נגדם)
4. 4 – ג (יודעים למה לצפות כשיש כללים קבועים)

חלק ד' – פרק 1 • משחק בלי חוקים: מה מרגישים כשאין כללים – יישום

חלק ה' – פרק 2 • הוגן או לא הוגן: מיון כללים – מה זה כלל הוגן

1. נכון – הוגנות קשורה בכך שהכלל לא מעדיף קבוצה אחת על חשבון אחרת
2. לא נכון – שינוי כלל באמצע בלי הסכמה פוגע בשוויון בין המשתתפים
3. נכון – הסכמה מראש ושקיפות הן חלק חשוב מהוגנות

חלק ו' – פרק 2 • הוגן או לא הוגן: מיון כללים – מיון מצבים מהחיים

1. א – הוגן
2. ב – לא הוגן

חלק ז' – פרק 2 • הוגן או לא הוגן: מיון כללים – נימוק וכתיבה

1. 1 – ג (הוגן – שוויון בין המשתתפים)
2. 2 – א (לא הוגן – חוסר יציבות)
3. 3 – ב (הוגן – הסכמה ושקיפות)

חלק ח' – פרק 2 • הוגן או לא הוגן: מיון כללים – כתיבה אישית

חלק ט' – פרק 3 • קלפי דילמה: איזה כלל יכול לעזור – הכרות עם הרעיון

1. ג – להציג מצב ולחשוב איזה כלל יכול לפתור אותו
2. ב – ברור, הוגן ומוסכם על כולם

חלק י' – פרק 3 • קלפי דילמה: איזה כלל יכול לעזור – תרגול והתאמה

1. נכון – כן, הקלפים מציגים מצבים אמיתיים שבהם אין כלל ברור
2. לא נכון – המטרה היא למצוא כלל שיפתור או ימנע את הבעיה, לא להאשים

חלק י״א – פרק 3 • קלפי דילמה: איזה כלל יכול לעזור – יישום

- 1 – ד (כלל של הגרלה או תור קבוע)
- 2 – א (כלל שהחוקים נקבעים מראש ולא משתנים)
- 3 – ב (כלל שכל אחד מקבל זמן דיבור שווה)
- 4 – ג (כלל עם דרך מוסכמת להכרעה)

חלק י״ב – פרק 3 • קלפי דילמה: איזה כלל יכול לעזור – השלמת משפטים

1. לא הוגן
2. מראש

חלק י״ג – פרק 4 • בונים יחד חוקה לכיתה – הבנה בסיסית

1. ב – כי כשאנשים שותפים לקביעת הכלל הם מרגישים מחויבים אליו יותר
2. ב – בוחרים את הדעה שרוב הקבוצה תמכה בה

חלק י״ד – פרק 4 • בונים יחד חוקה לכיתה – יישום

- 1 – ב (הכרעה לפי מה שרוב הקבוצה תומך בו)
- 2 – ד (קביעה איזה כלל חשוב יותר מהשני)
- 3 – א (כלל שתקף באותה מידה לכל חברי הקבוצה)
- 4 – ג (מצב שבו קשה להחליט בין שתי אפשרויות)

חלק ט״ו – פרק 4 • בונים יחד חוקה לכיתה – יישום ב

1. סדר
2. רוב

חלק ט״ז – פרק 5 • סיכום וחידון: מה למדנו על כללים – זכרון ועובדות בסיס

1. ב – כדי שכולם ידעו למה לצפות ואיך לנהוג
2. ב – נוצרו ויכוחים ובלבול בין המשתתפים
3. ג – חוזרים ומתחילים מחדש

חלק י״ז – פרק 5 • סיכום וחידון: מה למדנו על כללים – הבנה ויישום

1. נכון – הוגנות קשורה לכך שהכלל תקף לכולם באותה מידה
2. לא נכון – כלל טוב נבנה בדרך כלל מתוך הסכמה משותפת

חלק י״ח – פרק 5 • סיכום וחידון: מה למדנו על כללים – חשיבה והסקת מסקנות

1. הסכמה

חלק י״ט – פרק 5 • סיכום וחידון: מה למדנו על כללים – הרכבה ודוגמאות

- 1 – ד (הכלל חל באותה מידה על כל המשתתפים)
- 2 – ג (כולם מביעים דעה ומקבלים את הכלל מראש)
- 3 – א (דרך לפתור מחלוקת כשיש דעות שונות)
- 4 – ב (יצירת סדר וודאות בפעילות משותפת)

כרטיס יציאה – מה לחפש

- התשובה מתארת מצב קונקרטי שבו היעדר כלל גרם לבעיה והכלל פתר אותה
- התשובה מזכירה התייחסות שווה לכולם כסימן להוגנות
- הבחירה מנומקת ולא רק רשימה של כללים

טיפים להפעלה:

- ניתן לפרוס את החוברת על פני שתיים עד שלוש שיעורים: פרק 2-1 בשיעור ראשון, 4-3 בשני, סיכום בשלישי
- לתלמידים מתקשים אפשר לצמצם את מספר הכללים למיון בפרק 2 ולהתמקד בדוגמאות מהחיים שלהם
- לכיתות חזקות אפשר להוסיף דיון פתוח בפרק 4 על מה קורה כשכלל מוסכם לא הוגן לכולם באותה מידה
- מומלץ לקיים את תרגיל המשחק בפרק 1 בעל פה או בקבוצות לפני המילוי בכתב, כדי שהחוויה תהיה מוחשית

חוברת תרגול – למה צריך כללים?

למה צריך כללים? – שיעור יוצא מהמסגרת

· חנ״מ

תוכן החוברת

1. פרק 1 – משחק בלי חוקים: מה מרגישים כשאין כללים
2. פרק 2 – הוגן או לא הוגן: מיון כללים
3. פרק 3 – קלפי דילמה: איזה כלל יכול לעזור
4. פרק 4 – בונים יחד חוקה לכיתה
5. פרק 5 – סיכום וחידון: מה למדנו על כללים

שם: _____ כיתה: _____

יצרה: רוית ראש בן ישי

שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

עבדו על הפרקים לפי הסדר, כל פרק מתבסס על הקודם. בכל תרגיל כתבו את הנימוק שלכם במשפט אחד, לא רק סימון תשובה.

בנק מילים: לא הוגן | הוגן | הסכמה | בלבול | מראש | סדר | רוב

1 חלק א' – פרק 1 • משחק בלי חוקים: מה מרגישים כשאין כללים – הבנה בסיסית

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. במשחק שבו החוקים משתנים בכל סבב, מה קורה לשחקנים?

א) קל יותר לדעת מה לעשות ב) קשה לדעת מה מותר ומה אסור

ג) המשחק נהיה קצר יותר

2. למה חשוב שכל השחקנים ישחקו לפי אותם כללים?

א) כדי שהמשחק יהיה הוגן לכולם ב) כדי שרק שחקן אחד ינצח תמיד

ג) כדי שהמשחק יהיה קצר יותר

2 חלק ב' – פרק 1 • משחק בלי חוקים: מה מרגישים כשאין כללים – יישום

השלימו את המילה החסרה.

1. כאשר אין כללים קבועים במשחק, השחקנים מרגישים _____ וחוסר ודאות

2. כלל שחל באותה צורה על כל השחקנים נקרא כלל _____

3 חלק ג' – פרק 1 • משחק בלי חוקים: מה מרגישים כשאין כללים – יישום והתאמה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. בלבול	___	**א.** מרגישים שמשהו לא בסדר במשחק
2. תסכול	___	**ב.** מרגישים שהחוקים משתנים נגדם
3. חוסר הוגנות	___	**ג.** יודעים למה לצפות כשיש כללים קבועים
4. ביטחון	___	**ד.** לא יודעים מה מותר ומה אסור

4 חלק ד׳ – פרק 1 • משחק בלי חוקים: מה מרגישים כשאין כללים – יישום

הקיפו את התשובה הנכונה.

5 חלק ה׳ – פרק 2 • הוגן או לא הוגן: מיון כללים – מה זה כלל הוגן

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	כלל הוגן הוא כלל שחל באותה צורה על כל המשתתפים	☐	☐
2	כלל שמשתנה באמצע המשחק רק כדי שקבוצה מסוימת תנצח נחשב הוגן	☐	☐
3	כלל שמוסכם מראש על כל המשתתפים נחשב בדרך כלל הוגן יותר	☐	☐

6 חלק ו׳ – פרק 2 • הוגן או לא הוגן: מיון כללים – מיון מצבים מהחיים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. בכיתה נקבע שכל תלמיד מקבל זמן דיבור שווה בדיון. הכלל הזה הוא:

(א) הוגן (ב) לא הוגן (ג) תלוי במורה

2. בהפסקה קבוצה אחת קובעת שרק היא רשאית לבעוט פנדלים. הכלל הזה הוא:

(א) הוגן (ב) לא הוגן (ג) תלוי בגיל

7 חלק ז' – פרק 2 • הוגן או לא הוגן: מיון כללים – נימוק וכתיבה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. כלל שחל על כולם באותה מידה	___	**א.** לא הוגן – חוסר יציבות
2. כלל שמשתנה כל פעם לפי מי שמנצח	___	**ב.** הוגן – הסכמה ושקיפות
3. כלל שנקבע מראש וכולם הסכימו עליו	___	**ג.** הוגן – שוויון בין המשתתפים

8 חלק ח' – פרק 2 • הוגן או לא הוגן: מיון כללים – כתיבה אישית

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

9 חלק ט' – פרק 3 • קלפי דילמה: איזה כלל יכול לעזור – הכרות עם הרעיון

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה המטרה של קלפי הדילמה בשיעור?

(א) לשנן הגדרות של מילים (ב) לתרגל חישובים מתמטיים

(ג) להציג מצב ולחשוב איזה כלל יכול לפתור אותו

2. כלל טוב שעונה על דילמה צריך להיות בעיקר...

(א) מסובך ומפורט מאוד (ב) ברור, הוגן ומוסכם על כולם

(ג) חמור ומטיל עונשים כבדים

10 חלק י' – פרק 3 • קלפי דילמה: איזה כלל יכול לעזור – תרגול והתאמה

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	קלף דילמה מתאר מצב שבו חוסר בכלל גורם לבעיה או לוויכוח	☐	☐
2	המטרה בדיון על דילמה היא למצוא אשם ולהעניש אותו	☐	☐

11 חלק י״א – פרק 3 • קלפי דילמה: איזה כלל יכול לעזור – יישום

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. שניים רוצים להתחיל ראשונים במשחק	___	**א.** כלל שהחוקים נקבעים מראש ולא משתנים
2. מישהו משנה את החוקים באמצע המשחק	___	**ב.** כלל שכל אחד מקבל זמן דיבור שווה
3. מישהו לא מקבל הזדמנות לדבר בדיון	___	**ג.** כלל עם דרך מוסכמת להכרעה
4. ויכוח על מי צדק במהלך המשחק	___	**ד.** כלל של הגרלה או תור קבוע

12 חלק י״ב – פרק 3 • קלפי דילמה: איזה כלל יכול לעזור – השלמת משפטים

השלימו את המילה החסרה.

1. אם אין כלל ברור, אנשים עלולים להרגיש שהמשחק _____

2. כלל טוב נקבע _____ לפני שהבעיה קורה, כדי למנוע אותה

13 חלק י״ג – פרק 4 • בונים יחד חוקה לכיתה – הבנה בסיסית

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. למה עדיף שכללי הכיתה ייקבעו יחד עם התלמידים ולא רק יוכתבו מלמעלה?

(א) כי זה מהיר יותר

(ב) כי כשאנשים שותפים לקביעת הכלל הם מרגישים מחויבים אליו יותר

(ג) כי אין צורך בכללים בכלל

2. מהי "הכרעה ברוב קולות"?

(א) המורה מחליט לבד (ב) בוחרים את הדעה שרוב הקבוצה תמכה בה

(ג) זורקים קוביה

14 חלק י"ד – פרק 4 • בונים יחד חוקה לכיתה – יישום

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. רוב קולות	___	**א.** כלל שתקף באותה מידה לכל חברי הקבוצה
2. סדר עדיפויות	___	**ב.** הכרעה לפי מה שרוב הקבוצה תומך בו
3. הוגנות	___	**ג.** מצב שבו קשה להחליט בין שתי אפשרויות
4. דילמה	___	**ד.** קביעה איזה כלל חשוב יותר מהשני

15 חלק ט"ו – פרק 4 • בונים יחד חוקה לכיתה – יישום ב

השלימו את המילה החסרה.

1. כדי לדעת איזה כלל חשוב יותר מהשאר, קובעים _____ עדיפויות

2. כאשר קבוצה מצביעה והרוב תומך בכלל מסוים, אומרים שהתקבלה הכרעה לפי _____ קולות

16 חלק ט"ז – פרק 5 • סיכום וחידון: מה למדנו על כללים – זכרון

ועובדות בסיס

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. למה בדרך כלל יוצרים כללים במשחק משותף?

א) כדי להקשות על המשחק ב) כדי שכולם ידעו למה לצפות ואיך לנהוג

ג) כדי שרק חלק מהשחקנים ייהנו

2. במשחק בלי חוקים שנערך בשיעור, מה קרה בדרך כלל במהלך המשחק?

א) המשחק התנהל בצורה חלקה ומסודרת ב) נוצרו ויכוחים ובלבול בין המשתתפים

ג) כולם הסכימו מיד על כל דבר

3. במשחק סופרים ביחד, מה קורה כששני משתתפים אומרים מספר באותו רגע?

א) המשחק נגמר ב) ממשיכים הלאה כרגיל ג) חוזרים ומתחילים מחדש

17 חלק י"ז – פרק 5 • סיכום וחידון: מה למדנו על כללים – הבנה ויישום

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	כלל נחשב הוגן כשהוא חל באופן שווה על כל המשתתפים	☐	☐
2	אפשר ליצור כלל טוב גם בלי שאף אחד הסכים לו	☐	☐

18 חלק י"ח – פרק 5 • סיכום וחידון: מה למדנו על כללים – חשיבה והסקת מסקנות

השלימו את המילה החסרה.

1. כלל שכל המשתתפים קיבלו עליו דעה מראש נקרא כלל מבוסס _____

19 חלק י"ט – פרק 5 • סיכום וחידון: מה למדנו על כללים – הרכבה ודוגמאות

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. הוגנות	___	**א.** דרך לפתור מחלוקת כשיש דעות שונות
2. הסכמה	___	**ב.** יצירת סדר וודאות בפעילות משותפת
3. מנגנון הכרעה	___	**ג.** כולם מביעים דעה ומקבלים את הכלל מראש
4. תפקיד הכלל	___	**ד.** הכלל חל באותה מידה על כל המשתתפים

כרטיס יציאה

תן דוגמה אחת למצב שבו כלל מנע מריבה או בלבול

מה ההבדל בין כלל הוגן לכלל לא הוגן, לדעתך

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀